

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 24. IV. 2014

V.511.154.2014.JG

**Pan
Mateusz Szczurek
Minister Finansów
Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,

W skargach kierowanych do mojego Biura obywatele wskazują na trudności w skorzystaniu z tzw. ulgi prorodzinnej, w sytuacji, gdy dzieci zakończyły naukę w trakcie roku podatkowego. Chciałabym podzielić się z Panem Ministrem moimi wątpliwościami, które powzięłam po dokonaniu analizy przepisów *ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.) regulujących tę ulgę.

Za lata podatkowe 2007-2008 odliczenie w ramach tzw. ulgi prorodzinnej przysługiwało w pełnej wysokości (dwukrotność kwoty zmniejszającej podatek określonej w pierwszym przedziale skali podatkowej), nawet jeśli podatnik nie spełniał warunków do uzyskania tej ulgi przez cały rok podatkowy, a tylko przez jego część. Natomiast od dnia 1 stycznia 2009 r. wprowadzono zasadę, że odliczenia dokonuje się za każdy miesiąc kalendarzowy, w którym podatnik wykonywał władzę rodzicielską, pełnił funkcję opiekuna prawnego albo sprawował opiekę poprzez pełnienie funkcji rodziny zastępczej (na podstawie orzeczenia sądu lub umowy zawartej ze starostą). A więc np. jeśli dziecko urodziło się w grudniu danego roku podatkowego, odliczenie będzie przysługiwało za jeden miesiąc kalendarzowy, a nie za cały rok podatkowy (pod warunkiem, że nie wystąpiły okoliczności uniemożliwiające uzyskanie ulgi).

Z tzw. ulgi prorodzinnej mogą skorzystać również osoby wychowujące pełnoletnie dzieci, pod warunkiem, że dzieci te uczą się lub studiują oraz że w roku podatkowym, którego dotyczy odliczenie, nie uzyskały dochodów przekraczających limit określony w art. 6 ust. 4 pkt 3 *ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych*.

Takie ukształtowanie przepisów prawnych regulujących tzw. ulgę prorodzinną jest przyczyną wątpliwości podatników, którzy chcieliby skorzystać z odliczenia za rok podatkowy, w trakcie którego ich dzieci zakończyły naukę. Zgodnie bowiem z obecnym brzmieniem przepisów *ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych*, rodzic (opiekun prawny, rodzic zastępczy), którego dziecko po zakończeniu nauki podjęło pracę i uzyskało w roku podatkowym dochód przekraczający określony w przepisach limit, nie może skorzystać z tzw. ulgi prorodzinnej za miesiące, w których dziecko jeszcze uczyło się lub studiowało, nawet jeśli w tym okresie dziecko nie uzyskało żadnych dochodów.

Przyczyną tych problemów podatników jest brzmienie art. 6 ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 27f ust. 6 *ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych*, które nie wprowadza stosownego mechanizmu (np. proporcjonalnego obliczania limitu dochodów), pozwalającego podatnikom, których dzieci zakończyły naukę, dokonania odliczenia w ramach tzw. ulgi prorodzinnej, za miesiące kalendarzowe do momentu zakończenia przez dzieci nauki. W toku postępowania wyjaśniającego, ustaliłam, że stanowisko o braku możliwości skorzystania z tzw. ulgi prorodzinnej w opisanej sytuacji, podzielają organy podatkowe.

W mojej ocenie, wobec faktu, że tzw. ulga prorodzinną jest – co do zasady – obliczana za każdy miesiąc kalendarzowy, brak jest uzasadnienia dla funkcjonowania w opisanej sytuacji ograniczenia w postaci limitu dochodów, który odnosi się do roku podatkowego, a nie tylko do okresu, za który podatnikowi przysługuje ulga. Na skutek tej niespójności podatnicy wpadają w pułapkę zastawioną na nich przez ustawodawcę, który zachęca do skorzystania z tzw. ulgi prorodzinnej, a następnie na skutek uzyskania przez dziecko dochodów przekraczających limit – w okresie, za który ulga nie przysługuje – przekreśla możliwość skorzystania z niej. Taka konstrukcja tzw. ulgi prorodzinnej stanowi – moim zdaniem – naruszenie zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającej z art. 2 Konstytucji.

W tych okolicznościach, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w poruszonej powyżej kwestii, w szczególności poprzez rozważenie zainicjowania zmian legislacyjnych zmierzających do modyfikacji przepisów, które stanowią pułapkę dla obywateli.

z poważaniem

Janusz Jędrzejko